

Pol Ina Giruma Viruwina

Timoti

Kurina

(2 Timothy)

Vonaviakova

Timoti na yaragina ma kana magura na Pol ma yavata ibigabiga. Tuna kubiine igitumame kurina na kamona ivonei da ikikava ita~koyagha meyei. Nota ghamana weni girumina kamona na ikikava vitumaghana wawayina nuwapoya kamona ina~miirikikina. Pol, Timoti ikiiepepai ma ivonei da ini~patutu ma Yesu Keriso sisiyina ke ina~voterei. Bade ivonei da vonavaghata kava ini~beyebeyena, tuna na Keriso varana biibiina ma giruma katamana. Ma ivonei da wawayi ini~tupaketowanei da ina~vokwarakwara ma kegha da mara nonowa ina~vivibeyebeyena ma ina~dimadima.

Pol sisiya bagibagina iterei da maranai wawayi ini~kawapata ma sisiya neghaneghasi ini~ruwei na Timoti ku kamona ke ina~ruyi. Ivona da nani berasi iyamsi kegha ma wawayi i yawasa ina~kiiviberoyi.

Weni girumina kamona Pol tuna mani ina yawasa, ina vitumaghana, ina nuwanuba, ina nuwaviina, ina miirikikina ma ina vokwarakwara vitupaketowana kamona ivi~sisiyeyi ma Timoti ivonei da peyarina iti~bonebonei.

Pol ina nota weni nakanani irereghi.

Sapta 1:1-2 Giruma ivotaweyi.

Sapta 1:3 da ku 2:13 Vigheghena ma kiiiepepa.

Sapta 2:14 da ku 4:5 Ikikava Timoti ita~makai ma ita~kitaruvai.

Sapta 4:6-18 Pol ivi~sisiya meyei.

Sapta 4:19-22 Vikiikiyiwa ma giruma igudui.

1 ¹Taku Pol, Yesu Keriso^a ina aposol agirugiruma. God ina kayowanai ivonataweku da ina vonakiiyapa bagibagina ata~dimei da Yesu Keriso gwabinai yawasa taviya.

²Timoti kurim, tam natuku ma aku nuwaviina kurim irakata kirakai.^b Ainowi Mamai God ma Yesu Keriso ita Bada kurisi da i agabiibai kurim ina~rakata, ini~kamyuyuwem ma nuwanuba ina~verem.

Nota iti~rewapana.

³God kubiine nuwanuwaku yagharinai abigabiga. Ikikava aku kaekiki mau mara katamaninai ivovokavakavara ma ibigabiga na bade nakanani aberaberi. Ma God aikiikiwei kubiim. Aku nipowana kamoni na mara nonowa anotanotim mariyai ma didibariyai. ⁴Anotanotai da rorova ita viruwa tavi~bogebogeta na kuvi~nuwapoya kirakai ma kutou. Tuna kubiine aku kayowana ghamana da ata~kitim da ati~nuwabiibii kirakai. ⁵Ma akovi da nuwanuwam yagharinai Yesu kitumaghane. Ikikava am kwabura Lowis ma am maduwa Yunis itumaghana na anotanotai da tam bade nakanani kitumaghana.^c ⁶Tuna kubiine ata~vonavinotim da nani puyona God iverem maranai imaku ku tepam atere na ketapiya da ina~karata bubuna, ⁷iyamna God Kanumina ivereta da ke tayabumana. Ivereta da tirewapana, tinuwaviina, ma nota manininai tipotepote meyeta.

⁸Tuna kubiine ke kuninimaya maranai debiiyai kuni~mamatara da ita Bada kitumaghane. Ma ke kuninimayeku da Bada kubiine ku gabura itereku. Ma God rewapana iverem da tam bade Keriso varana biibiina kubiine kuna~vokwarakwara. ⁹Ivi~yawasita ma ikwatuta da ku yawasa vovokaravina itereta. Ke ita bera biibiisi kubiine ita~kwatuta, kegha da tuna mani ina kayowanai ma ina agabiibai irakata kubiine, da dobu karenai namada nota iviia da Yesu Keriso ita~vereta. ¹⁰Ma nani agabiibiina ivi~debei maranai kata Viviyawa Yesu Keriso inekiibau. Yesu rabobo ina rewapana ivi~kovi tuwanonowi ma varana biibiinai yawasa makamakii nonowina ivi~debei.

¹¹God ivineku da taku ina aposol, ina yonayona ma ina vibeyebeyena wawayiku da varana biibiina ata~dimei.^d ¹²Tuna kubiine karako avovokwarakwara. Ma ke ata~vivinimaya, iyamna akovi da iyi aitimaghane. Ma anotanotai da aviyavisina ku imana atere na ina~koyagha bubuni da ina ku vovira marana. ¹³Aviyavisina gwabikuwai kuvi~yanei tuna na vonavaghata, kevotanakikini ma kektivini. Ma ere vitumaghanim ma ere nuwaviinim Yesu Keriso yavata kovi~nuwasago.

^a **1:1** *Keriso*: Grik damsi gamosi evonavona bo 'Keriso' ma Hibru damsi gamosi evonavona bo 'Mesaya.' Ivi~ruwa iyamna 'God ina Vivinevine Wawayina.' ^b **1:2** Apos 16:1

^c **1:5** Apos 16:1 ^d **1:11** 1Tim 2:7

¹⁴Kanuma Vovokaravina nuwanuwata kamona emakamakai ma ini~vitem da God varana biibiina kana papara kuna~vowai ma kuna~koyagha bubuni.

¹⁵Ma kuakovi da Eisiya dobuna kamona wawaya peyarisi ikuyoweku, Pigelas ma Hemogenisi yavata. ¹⁶Ma ainowi Bada kurina da Onesiporas ina rakaraka yavata ini~biibiinisi iyamna mara nonowa nuwanuba everevereku. Ma ke ita~vivinimaya da taku gabura kamona. ¹⁷Ke itinimaya kubiine, maranai inekiibau ku Rome na iekwa kirakiiyeku da ipananiku. ¹⁸Namada kuakovi da Epesas kwanatuna kamona na Onesiporas ivi~vite kirakiiyeku. Tuna kubiine Bada kurina aniponipowana da vitupavira maranai tuna wawayina ini~kamyuyuwei.

Yesu Keriso ina seri wawayina biibiina.

2 ¹Natuku Timoti, Yesu Keriso ina agabiibai kurim irakata ma tuna tepanai kevi~rewapana. ²Ma koroto matasiyai aviyavisina avivi~sisiyei kuvi~yanei na kevi~damani ita wawaya kiikiimatanisi kurisi da ti bade ini~beyebeyena.

³Tam Yesu Keriso ina seri wawayina kiimatanim, tuna kubiine vokwarakwara kamona kemiiirikikina tokai nakanani. ⁴Seri wawayina na ghaviya kamona ina~biga bubuna da ina bada nuwanuwana ina~biibai. Tuna kubiine ke ina~nae da wawayota i bera ku kamona ina~ru. ⁵Tuna nakanani ma veru wawayina babada i sisiya ke ina~nunura bubuni veru kamona na damona miiya ke ina~viiya. ⁶Ma bade wawaya ina~wayowa kirakai na yaba maranai vao badana mura ina~vorereghi da iyavo kava ivi~inipika kirakai na reregha ghamana ina~viiya. ⁷Aviyavisina avonavonem na kevi~nuwanotanota bubuni, ma Bada nota ina~verem da peyarina kunakova bubuni.

⁸Yesu Keriso kenotai, tuna David tupurereghina ma rabobowai ivomiiri. Ma tuna varana biibiina adimadime. ⁹Nani varana biibiina kubiine avovokwarakwara, ku gabura itereku ma kaekuwai chein ikuni, nakanani ma berabero wawayiku. Ma chein na ke kovokovoghina da God vonana ina~kuni. ¹⁰Tuna kubiine ke ati~nuwapoya, aku nota ivi~rewapana vokwarakwara kamona, iyamna God ina wawaya vovinesi kubiisi na ku gabura itereku. Ti bade Yesu Keriso tepanai yawasa makamakii nonowina ina~viiya ma God kana ku kadara ina~ru. ¹¹Weni sisiyisi na vonavaghata.

“Keriso yavata tarabobo patapata,
na bade yavata tamakai.

¹² Vokwarakwara kamona tamiirikikina,^e
na bade yavata tikiivavo patapata.

^e 2:12 Mat 10:33; Luk 12:9

Tota taveyiyei
na tuna bade ina~veyiyeta.

- 13 Ma tota ita vonakiiyapa bagibagisi kurina tikiigiyei,
ma tuna na kegha,
Iyamna tuna wawaya maninina
na ke meyani ina vonakiiyapa bagibagina ini~kiigiyei.”

Kebiga bubuna da God ini~gheghenim.

¹⁴Keresiyana turaturata weni sisiyisi kuna~vonavintisi da ke nuwanuwasi ina~wapa. Ma God ku matana kevonesi da vigamowana ina~voterei, tuna na iyamna kegha, ma iyavo kava ini~yanei na i yawasa ini~beroi. ¹⁵Ma tam, am biga kebera bubuni da God ini~gheghenim, ma vitupavira maranai na ke kuninimaya. God vonana vaghata kuna~dimei da maninina kavakava. ¹⁶Wawaya viya isisiya wapawapa na ke God ina kayowanai ita~vivisiya. Ma tam na nani sisiyisi keveruvuvurei. Ti damsai i yawasa na ibero ma nakeda ina~bero kirakai. ¹⁷I vibeyebeyena na gubaga taragai nakanani, yaghiyaghinai gubagina ina~rakata da wawaya viyona ina~kam yavui. Ma kamosiyai na tomotomowa ruwa, Haimeneyosi ma Piletas, ti nakanani ibeyebeyena. ¹⁸Ti damsai na keta vaghata biibiina ibarei ma wawaya vivitumaghanisi i nota iberoi, evonavona da wawaya raborabobosi i vomiiri marana na namada itupuwa. ¹⁹Ma God kowora bagibagina irutonai na ke kovokovoghina da wawaya ina~nukei. Ma nani koworinai igiruma bo, “Bada iakovi da ina wawaya na iyavo kava.” Ma igiruma bo “Iyi tam kuna~vona bo, ‘Taku Bada ina wawaya’ na berabero kevoterei.”^f

²⁰Numa ghamanakina kamonai na dabira ma sawara bogii ma bogiyai emakamakai. Viya silva ma viya gold iyamona. Viya kiiyai ipapa ma viya dowa ikapawa. Viya na biga ghamaghamasi kubiine ma viya na biga dowadowasi kubiine. ²¹Wawaya iyavo kava ekayokayowei da biga ghamaghamasi ina~berai Bada kubiine na bera dowadowasi ina~voterei da tuna nakanani ma dabira biibiina ma vovokaravina. Nakanani ina~berai na ina Bada ina~bige bubuni, iyamna tuna ivovunagha ikovi da bera biibiisi kubiine ina~biga. ²²Iyavo kava Bada tepanai emakamakai na nuwanuwasi yagharinai ekwekwa da ini~wawayamanini, i vitumaghana ini~rewapana, i nuwaviina ina~rakata ma mara nonowa nuwanubiiyai ina~makamakai. Ma tam bade nakanani keberai ma yaraga notasi beroberosi kebarei. ²³Wawaya neghaneghasi sisiya wapawapa kubiine ina~vivigamowana na kekuyowesi. Kuakovi da damonai na viruwa ina~tupuwa. ²⁴Bada ina bigabiga na ke ini~ruwa, ma ini~nuwaviina kirakai wawaya kurisi. Ma

^f 2:19 Num 16:5

nuwanubiiyai ini~beyebeyena bubuna. ²⁵Ma nani wawayisi ikawapatem na nuwapikamuwai ku keta maninina kuna~teresi na mikedda God ini~vaghinei na i berabero ininimaye ma ina~miirikupukuputei da vonavaghata inakovi. ²⁶Nota ina~viiya da Devil ina ku poko ikona da ivovotekatekei na pokona ina~kiibutawei.

Mara damona.

3 ¹Kenota bogai, karako da ku mara damona na berabero ina~rakata. ²Nani kamoni na wawaya gwabisiyai notameyena ina~rakata, mura ina~matamatighei, ina~kayotata ma ina~voepepa meyesi. Viavabero ina~rakata, wawaya i maduwa da i mamai ke ina~vopepetisi, ma iyavo kava ini~vitesi na ke ini~kiikiiwesi, ma i yawasa na ke vovokaravina. ³I nuwaviina kegha, notatawena gwabisiyai kegha, wawaya ini~avaberowesi. Ti na kayoghakighakisi, kayakayayisi, ma biibiina ini~tupaketowanei. ⁴Ti mani turaturasi ma ini~beroberowesi. Ti na nuwatekatekasi da yaghiyaghinai bera beroberosi ma neghaneghasi ini~karei. Ti na kayovigesirosi. God nuwanuwana ke ita~viiya ma tupuwa ina kayowana nuwanuwasi ivii kirakiiyei. ⁵Ini~taparoro ma ina~berai da ti nakanani ma Keresiyana ma kegha, i vitumaghana na kwebuna, ma God ina rewapana ina~tatakuputei. Nani wawayisi na kekitatawesi. ⁶Wawayisi kamosiyai na viya ina~nae wawaya i ku numa da wivine notapekupekusi ini~nuwatinisi da i kayowana ina~berai. Nani wivinesi ti mani i bera dowadowasi vitana damina eviiviiya. Ma nota magura gwabisiyai kegha ma bade tupuwa ina kayowana beroberosi ibadesi da berabero eberabera. ⁷Wivinesi na mara nonowa i kayowana da vibeyebeyena ini~yanei ma kegha da sisiya vaghata damina ke meyani ita~viiya. ⁸Iyavo kava weni berasi eberabera na ti nakanani ma Janes ma Jambaras,[§] rorova mara katamaninai Moses ivi~ghaviyei. Ma bade nani vibero damsi na sisiya vaghata ighaviyei. Ti na nota biibiisi gwabisiyai kegha ma i vitumaghana na kwebuna. ⁹Ma aviyavisina eberabera na ke mara gurina, iyamna ina~rudeba da bera neghaneghasi eberabera. Nakanani itupuwa Janes ma Jambaras kurisi.

Vibeyebeyena turina.

¹⁰Karako na aku vibeyebeyena kuakovi, aku yawasa, avi kubiine abigabiga, aku vitumaghana, aku nuwanuba, aku nuwaviina, ma ikikava amiirikikina da aku nota kudubinai biga ke ata~voterei, ¹¹ikikava wawaya ivi~tupaketowaneku ma bade aku vokwarakwara. Tam kuakovi aviyavisina kuriku itupuwa Antiyok, Aikoniyam ma Listra kamoni. Nani dobusiyai na wawaya ivi~tupaketowaneku da berona ghamanakina

§ 3:8 Janes ma Jambaras na kiivavo Pero ina kasiko wawayisi. Exod 7:11

apanani. Ma kegha da weni berasi kudubina kamoni Bada ivi~yawasiku.^h
¹²Vona bubuna da iyavo kava Keresiyana yawasina makiina ina~kayowei
 ma Yesu Keriso yavata ini~nuwasago na karakava vitupaketowana
 ina~panani. ¹³Ma vibero damsi na i vibero ina~rakata kirakai da
 turaturasi ina~viviberoweresi ma bade turaturasi ina~vomiiri da
 vibero damsi ini~beroberowesi ma mara nonowa ina~viviberovirana.
¹⁴Ma tam, aviyavisina kavi~beyebejena kurim da kuvi~tumaghane na
 kevotanakikini. Kuakovi da am vibeyebejena wawayisi na tokai. ¹⁵Ma
 kenotanotai da gisimuwai giruma vovokaravisi kuakovi na nota iverem
 ma ivi~nowem da Yesu Keriso kuvi~tumaghana bubuni da ivi~yawasim.
¹⁶Giruma vovokaravisi peyarina na God gwabinai ipisi ma nani girumisiyai
 wawaya tibeyebeyesi, tayeghisi, tatupavimaninisi, ma bade tiakovisi da
 ikikava yawasa maninina kamoni ina~makai. ¹⁷Weni nakanani taberai da
 God ina wawaya tivitesi, tavovunaghisi da bera biibiisi kava ina~berai.

4 ¹Yesu Keriso tuna mara damoni ina~nekiibau da ini~kiivavo
 na wawaya raborabobosi ma yawayawasisi ini~tupaviresi. Yesu
 Keriso ma God maghinosiyai kam sisiya bagibagina ana~terei na weni.
²Tam, God vonana kedimei. Kevovunagha bubuna da namanaki mara
 berona bo mara biibiina ma kedima. Wawaya ketupavimaninisi,
 keyeghisi, kekiiepepisi da i nota ini~rewapana ma nuwapikamuwai
 kevi~beyebejena, ³iyamna mara epipisi da wawaya vibeyebejena
 vaghata ina~barei ma i kayowana ghamana da vibeyebejena wapawapa
 wawayisi ina~kiividaburisi da ti mani tinisiyai ini~yanesi. ⁴Vonavaghata
 ina~takuputei ma nuwanuwasi kudubinai i kiki berasi ini~tumaghane.
⁵Ma tam, mara nonowa kemiirikikina, vokwarakwara kamoni am nota
 ini~rewapana, God vonana biibiina kedimei ma am biga God kubiine
 kudubina kebera yavui.

⁶Ma taku na namada aku mara itupo da ani~suwara, aku mara ipisi da
 ana~nae, ana~rabobo. ⁷Taku averau da averu bubuna, aku vitumaghana
 ma aku vonakiiyapa bagibagina avotana bubuni ma amiirikikina,
 apisi da karako damona. ⁸Ma wekarakava na God kaku kraun
 ivovunaghi emakamakai. Ma karakava mara damoni Bada ina~vereku,
 ini~matakira da abiga bubuna. Nani maranai Bada vonavaghata tepanai
 wawaya ini~tupaviresi ma ina~vonakiiyaragha da biibiisi bo beroberosi.
 Ma ke taku kava kraun ina~vereku ma bade iyavo kava nimonimoriyai
 ikoyakoyagha da Yesu ina~vovira na ti damsi yavata.

Pol ina yawasa ivi~sisiyei.

⁹Nuwanuwam kudubinai kebera tovonni da yaghiyaghinai kuna~pisi
 kuriku, ¹⁰iyamna Demas ivotereku, dobu yawasina ivi~nuwaviini

^h 3:11 Apos 13:14-52, 14:1-7, 8-20

da inae ku Tesalonika kwanatuna. Ma Kresen inae ku Gareisiya dobuna ma Taitos inae ku Darumesiya dobuna.ⁱ ¹¹Luk ina kina kava gwabikuwai. Mak kerutini ma yavata kopisi, iyamna tuna ibiibii kirakai, ina~bige bubuniku.^j ¹²Ma Taikikas avonatawei ku Epesas kwanatuna.^k ¹³Kuna~pipisi na kaku nuba garana Kapas gwabinai kekavari, Troas kwanatunai akuyowei. Ma aku buka peyarina kekavari ma kekita bubuna da nani bukasi ghamoghamo bekasiyai iyamoni na ti yavata kekavari.^l

¹⁴Ariksanda, tuna ina biga da kirama egudagudai da sawara eyamoyamona. Nani tomowina ikiivibero kirakiiyeku, ina berabero kubiine Bada kovogha ina~verei.^m ¹⁵Nani wawayina kekitaruvai, ighevuvurana kirakai ma mara nonowa evonavona da ita sisiya na vibero.

¹⁶Karena vaghata Rome damsi ivi~tupavireku na taku mani kaku papara avowai iyamna ke sago iyai iti~viteku da kubiiku iti~sisiya, peyarisi ikuyoweku. God kurina ainowi da i berabero ina~notatawei ma kovogha ke ina~veresi. ¹⁷Ma Bada ke ita~kuyoweku, ivi~viteku ma rewapana ivereku da kupuna damsi kurisi God varana biibiina kudubina adimei. Wawaya iti~raboboku, kaku kovogha na layon ita kutapiiniku ma kegha da God ivi~yawasiku. ¹⁸Ma aviyavisina berona kuriku ina~tuputupuwa na Bada ini~yawasiku ma ina~viiniku da ina vikiivavona makamakii nonowina ku kamona ina~tereku. Tuna kurina mara nonowa tavokavakavara da kana kadara ina~rakata! Amen.

Vikiikiwa damona.

¹⁹Piriseru ma Akwila ma bade Onesiporas ina rakaraka yavata aikiikiwesi.ⁿ ²⁰Erastas na Korint kwanatunai emakamakai. Ma Toropimas igubaga kubiine na Miletas kwanatunai akuyowei.^o ²¹Kebera tovonu da kuna~pisi ma muriyai da nuba kana mara.

Yubulas, Pudens, Linas, Korodiya ma Keresiyana varevaresita kudubisi ikiikiwem.

²²Ainowi da Bada kanumim ini~biibiini.

Ma bade ainowi God kurina da ina agabiibai peyariimi gwabimiyai ina~makai.

ⁱ 4:10 Kol 4:14; Prm 24; 2Kor 8:23; Gar 2:3; Tait 1:4 ^j 4:11 Kol 4:14; Prm 24;

Apos 12:12, 25, 13:13, 15:37-39; Kol 4:10 ^k 4:12 Apos 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8

^l 4:13 Apos 20:6 ^m 4:14 1Tim 1:20; Psa 62:12; Rom 2:6 ⁿ 4:19 Apos 18:2; 2Tim 1:16-17

^o 4:20 Apos 19:22; Rom 16:23; Apos 20:4, 21:29